

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

GÖKÇEK vd -TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:6219/04)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

26 Ocak 2010

İşbu karar AIHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (6219/04) no'lu davanın nedeni, 11 T.C. vatandaşı, Fatma Gökçek, Hadice Gökçek, Nazver Gökçek, Güzide Gökçek, Meliha Gökçek, Gülten Canbolat, Türkan Oruç, Özden Taşar, Mehmet Emin Gökçek, Gökçe Gökçe ve Mehmet Can Gökçe'nin (başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 10 Aralık 2003 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi - AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurudur.

Başvuranlar, Ankara Barosu avukatlarından A.Köseyener tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar, sırasıyla, 1945, 1947,1941, 1930, 1918, 1943, 1929, 1941, 1934, 1938 ve 1924 doğumlulardır.

Dava, yaklaşık 27.846.000 m² yüzölçümünde olan ve başvuranların murisi (*de cuius*) N.Gökçek'in babası adına 1907 yılında tescil edilen otuz üç parsellik tarım alanı ile ilgilidir. N. Gökçek'in üç kızı, N.Gökçek'in mirasını edinmişlerdir. Başvuran Meliha Gökçek ve diğer başvuranların anneleri, Meliha Gökçek'in kız kardeşleri Z.Gökçek ve F.Gökçek sözkonusudur.

15 Nisan 1975 tarihinde, ihtilafli parseller ile ilgili olarak, Halfeti Asliye Hukuk Mahkemesi'nde mülkiyet davası açılmıştır. 12 Haziran 1975 tarihinde, köyde kadastro çalışmalarının devam ettiği gerekçesi ile Halfeti Asliye Hukuk Mahkemesi, kadastro mahkemesi lehine *ratione materiae* bakımından yetkisi bulunmadığını ilan etmiştir.

1978 tarihinde, başvuran Maliha Gökçek ve kızkardeşi Z. Gökçek davanın müdahil tarafını oluşturmuşlardır. Başvuranlar, Mehmet Can Gökçe, Özden Taşar, Türkan Oruç, Gülten Canbolat ve Gökçe Gökçe vefat eden anneleri F.Gökçek'in mirasçıları sıfatıyla müdahil olmuşlardır.

1981 tarihinde, bilirkişi incelmesi amacıyla, sözkonusu yerlere ziyaret gerçekleştirilmiştir.

1982 yılında, mahkeme, sözkonusu yerlere yeni bir ziyaret gerçekleştirilmesine hükmetmiş ve sözkonusu ziyaret 1985 yılının sonunda gerçekleştirilmiştir.

1993 yılında, mahkeme sözkonusu yerlere başka bir ziyaret yapılmasına karar vermiştir.

2003 yılında, başvuranlar, Mehmet Emin Gökçek, Güzide Gökçek, Fatma Gökçek, Hadice Gökçek ve Nazver Gökçek, vefat eden anneleri Z.Gökçek'in mirasçıları sıfatıyla yargılamayı izlemişlerdir.

Yargılama boyunca, kadastro mahkemesi, çok sayıda davaya müdahil olma talebi almıştır. Yargılamanın sonunda, davada tarafların sayısı, yaklaşık yüz kırk kişiye ulaşmıştır. Ayrıca, yargılama süresince hakim iki davanın birleştirilmesine karar vermiştir. Davada çok sayıda değişiklikler, hakim tarafından verilen ret kararları ve hakimlerin davadan ayrılmaları ile bilirkişi incelemelerine ilişkin çok sayıda değişiklik meydana gelmiştir.

22 Aralık 2008 tarihinde, kadastro mahkemesi, sözkonusu yerlere önceden yapılan iki ziyaretin karar vermek için yeterli olduğuna kanaat getirmiş ve başka bir ziyaret yapılması kararından vazgeçmiştir.

Davayı inceleyen, kadastro mahkemesi, N.Gökçek'in mirasçılarını, otuz parselin yarısının maliki olarak kabul etmiş ve tapu kaydının adlarına tescil edilmesine hükmetmiştir.

25 Mart 2009 tarihinde, başvuran tarafından sunulan görüşlere göre, sözkonusu karar nihai hale gelmiştir.

HUKUK

Başvuranlar, yargılama süresinin, AİHS'nin 6/1 maddesi ile öngörülen "makul süre" ilkesini ihlal ettiğini iddia etmektedir.

Hükümet, sözkonusu iddiaya karşı çıkmaktadır.

Dikkate alınacak dönem, ancak Türkiye'nin kişisel başvuru hakkını tanıdığı tarih olan 28 Ocak 1987 tarihinden itibaren başlamıştır. Bununla birlikte, sözkonusu tarihten itibaren geçen sürenin makul yapısını değerlendirmek için davanın içinde bulunduğu durumu göz önüne almak gerekmektedir (*Cankoçak-Türkiye*, başvuru numaraları: 25182/94 ve 26959/95, 20 Şubat 2001 ve *Şahiner-Türkiye*, başvuru no: 29279/95). İşbu davanın kabul edildiği tarihte, sözkonusu yargılama sona ermemiştir. Bu kararın kabul edildiği tarihte, sözkonusu yargılama, tek yargıda, yaklaşık yirmi üç yıl sürmüştür.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit etmektedir. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

AİHM, yargılama sürecinin makul yapısının dava koşullarını takiben ve mahkeme yerleşik içtihatları, özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili mercilerin tutumları ve ilgililer bakımından davanın önemi dikkate alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (*Frydlender-Fransa*, başvuru no: 30979/96).

AİHM, mevcut davada ortaya konan sorunlara benzer sorunları müteaddit defalar incelemiş ve AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir (bkz, sözü edilen *Frydlender*). Takdirine sunulan unsurları incelemesinin ardından, AİHM, Hükümet'in işbu davada farklı bir sonuca ulaşmak için ikna edici hiçbir tespit ve argüman sunmadığına kanaat getirmektedir. Konuya ilişkin içtihadını göz önüne alan AİHM, mevcut davada, yargılama süresinin uzun olduğu ve "makul süre" ilkesini karşılamadığı kanaatindedir.

Dolayısıyla, AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

Başvuranlar, yargılama süresinin uzunluğunun, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi ile güvence altına alındığı şekli ile mallarına saygı haklarına yönelik bir ihlal oluşturduğunu iddia etmektedirler.

AİHM, maliklik hakkına ilişkin davanın ulusal mahkemeler önünde halen derdest olduğunu belirtmektedir. AİHM, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi kapsamında yapılan şikayeti

inceleyebilmek için iç hukukta görülen yargılamanın nihai sonucunu bilmelidir. Ulusal mahkemeler önünde görülen yargılamanın günümüzdeki safhasında, sözkonusu şikayetin zamanından önce yapıldığı sonucuna ulaşılmaktadır. Ulusal yargılamanın sonunda, halen iddia edilen ihlalin mağduru olduklarına kanaat getirirlerse başvuranlar yeniden AİHM'ye başvuruda bulunma imkanına sahiptirler. AİHS'nin 35. maddesinin 1. ve 4. paragrafları uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle sözkonusu şikayetin reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır (bkz, bu bağlamda, *Selahattin Çetinkaya vd-Türkiye*, başvuru no: 31504/02, 20 Ekim 2009).

AİHS'nin 41. maddesinin uygulanması ile ilgili olarak, başvuranlar, maruz kaldıkları maddi zarar için ortaklaşa olarak 56.430.681 Euro talep etmekte ve her biri 20.000 Euro manevi tazminat istemektedir. Başvuranlar ayrıca, 5.520 Euro yargılama masraf ve gideri talep etmektedirler. Başvuran belge olarak avukatlık çalışma saati dökümünü ve avukatlık ücreti makbuzu ile çeviri, kırtasiye, posta masraflarına ilişkin makbuzları belge olarak sunmaktadır.

Hükümet, sözkonusu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM, tespit edilen ihlalle iddia edilen maddi tazminat arasında bir illiyet bağı görememekte ve sözkonusu talebi reddetmektedir.

Buna karşın manevi tazminat ile ilgili olarak, AİHM, başvuran Meliha Gökçek tarafından talep edilen miktarın ödenmesine ve Z.Gökçek'in mirasçılarına (başvuranlar, Mehmet Emin Gökçek, Güzide Gökçek, Fatma Gökçek, Hadice Gökçek ve Nazver Gökçek) ortaklaşa olarak 20.000 Euro ödenmesine, F. Gökçek'in mirasçılarına (başvuranlar, Mehmet Can Gökçe, Özden Taşar, Türkan Oruç, Gülten Canbolat ve Gökçe Gökçe) ortaklaşa olarak 20.000 Euro ödenmesine kanaat getirmektedir.

Son olarak AİHM, başvuranlara ortaklaşa olarak 2.000 Euro yargılama masraf ve gideri ödenmesine hükmetmektedir.

AİHM, gecikme faizinin, marjinal kredi kolaylıklarına uygulanan orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesine hükmetmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun yargılamanın uzunluğu kapsamında yapılan şikayete ilişkin kısmının *kabuledilebilir* geri kalan kısmının *kabuledilemez* olduğuna;

2. AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından aşağıdaki miktarların *ödenmesine*;

i) her türlü vergiden muaf tutularak, başvuran Meliha Gökçek'e 20.000 Euro (yirmi bin Euro), başvuranlar, Mehmet Emin Gökçek, Güzide Gökçek, Fatma Gökçek, Hadice Gökçek ve Nazver Gökçek'e ortaklaşa olarak 20.000 Euro (yirmi bin Euro) ve son olarak, başvuranlar, Mehmet Can Gökçe, Özden Taşar, Türkan Oruç, Gülten Canbolat ve Gökçe Gökçe'ye ortaklaşa olarak 20.000 Euro (yirmi bin Euro) manevi tazminat

ii) her türlü vergiden muaf tutularak başvuranlara ortaklaşa olarak 2.000 Euro (iki bin Euro) yargılama masraf ve gideri ödenmesine

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*

4. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM'nin iç tüzüğünün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 26 Ocak 2010 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.